

Høringsuttalelse til forslag til et felles innledningskapittel i de nasjonale retningslinjene for alle lærerutdanningene

Norsk Lektorlag er glade for at felleskapittelet er tydelig på at lærerutdanningene har ansvar for at framtidige lærere får en solid, forskningsbasert og profesjonsrettet grunnutdanning. Det er også svært viktig at en vektlegger at kandidatenes profesjonelle faglige grunnlag skal baseres på FoU-arbeid og erfaringskunnskap.

Å utvikle en felles innledningstekst som skal romme mandatet til så vidt ulike lærerutdanninger er selvsagt ingen enkel oppgave. Allikevel mener vi teksten tidvis er for overordnet og generell, og tidvis at den, sett fra ungdomsskolens og videregående skoles perspektiv, er for spesifikt tilpasset barnehagelærerutdanningen og grunnskolelærerutdanningen.

Innledningsteksten skal favne samtlige lærerutdanninger for hele omsorgs- og utdanningsløpet, fra barnehagen til videregående. Allikevel ønsker Norsk Lektorlag en tydeliggjøring av lærerutdannernes ansvar for å utdanne lærere som er skikket til å *undervise i skolens fag*. Vi mener det ligger mye omsorg og oppdragelse i god faglighet.

Grunnskolen og videregående opplæring har et todelt samfunnsoppdrag, dannelse og utdanning. Slik vi leser teksten, vektlegger den lærerens arbeid med omsorg og oppdragelse. Dette passer ikke like godt for alle typer lærerutdannede kandidater, eller for deres yrkesliv i svært ulike deler av utdanningsløpet. Vi savner en tydelig omtale av det faglige arbeidet i GLU 5-10 og PPU/lektorutdanningen. Videre mener vi det vil være mer presist om en bruker betegnelsene «lærer- og lektorutdanningane», og at dette gir et bedre samsvar med stillingene utdanningene kvalifiserer til.

Vi ønsker at lærerutdannernes ansvar for et godt praksissamarbeid tydeliggjøres bedre i felleskapittelet, og at avsnittet om praksisstudier dermed kan bygges ut i innledningen, og lenkes til omtalen av praksis i øvrige deler av retningslinjene. Det er viktig at retningslinjene tydelig viser hvilke kvalitetskriterier eller kvalitetsambisjoner en skal jobbe mot, eksempelvis at praksis skal være variert, veiledet og vurdert.

Ekspertgruppen for lærerrollen foreskrev et klart ønske om en mer åpen dialog om de spenninger som finnes i skolen, og om hvor krevende en lærers mandat er. I en slik kontekst er vi bekymret over vektleggingen av læreren som enkeltaktør i denne innledningsteksten. Eksempelvis står det at en «*lærer skal kunne skape gode, motiverende omsorgs- og læringsmiljø og arbeide for inkluderende fellesskap*», og at læreren skal «*skape et fellesskap der barn og elever trygt kan utfolde seg*». Dette forsterker inntrykket av at læreren opererer mye alene. Samarbeid med hjemmet og kolleger, støtte og rammer fra ledelsen etc. framgår ikke her. Vi er redd teksten kan bidra til å usynliggjøre at også andre aktører i skolen har et ansvar for omsorgs- og/eller læringsmiljøet. Vi savner en tydeligere

vektlegging av lærerkandidatenes kunnskap om skolen som system, og relasjonene læreren inngår i, samt lærerutdanningens rolle i å tilrettelegge for en avgrensning av lærerrollen. Vi tror en slik system- og rolleforståelse vil virke positivt- både for å minske praksissjokket ved overgangen til yrket, og ved å gi en bedre kvalifisering.

En kan også få inntrykk av at læreren alene skal ha ansvar for utvikling av skolen som organisasjon, ved å lese innledningsteksten. Vi savner en konkretisering av lærerutdanningenes rolle i å sørge for at kandidatene har god rolleforståelse, inkludert kunnskap om, og et kritisk blikk på, skolen som system (inkludert eksempelvis fagforeningers rolle, ansvars- og rollefordeling mellom nasjonale og lokale myndigheter, skoleeignivået og ansatte på skolen). Vi mener det videre må være en del av lærerrollen å kunne uttale seg, eksempelvis når rammevilkårene ikke legger til rette for god læring, og at dette bør inngå i det profesjonsetiske grunnlaget lærerne tar med seg inn i yrket.

Arbeidsgruppen har, slik det er beskrevet i høringsbrevet, ønsket å skrive en tekst som forholder seg til lovverket, uten å gjenta ordlyden direkte. Dermed blir det i realiteten mange gjentakelser av gode formål som er behørig nedtegnet i regelverk og i andre førende dokumenter. Innledningsteksten er på to sider, før de ulike typer lærerutdanningene ramses opp. Deretter vil de nasjonale retningslinjene for de ulike lærer – og lektorutdanningene følge.

Norsk Lektorlag mener innledningen med fordel kan forkortes, ved å unngå parafraseringen av regelverk, rammeplan og overordnet del, FNs bærekraftagenda og barnekonvensjon og heller henvise til disse i en digital utgave. Totalt sett er vi redd for at retningslinjene blir for omfattende dokumenter, som ikke blir brukt i praksis. Lærerutdanningsmiljøene må selv være nærmest til å svare på om en så lang tekst vil bli lest, og om den er nødvendig. Det er ikke tydelig for oss hvordan utdanningsinstitusjonene vil sørge for at denne felles innledningsteksten *i praksis* blir førende for lærerutdannernes praksis og undervisning. Her har kanskje UHR-LU en plan for hvordan den skal bli tatt i bruk?

I tillegg til disse overordnede innspillene, sender vi også med en konkretisering av hvordan noen av våre forslag kan følges opp (se vedlegg). Vi håper dette oppleves som konstruktive innspill.

Med vennlig hilsen

Rita Helgesen
Leder

Wenche Bakkebråten Rasen
Spesialrådgiver